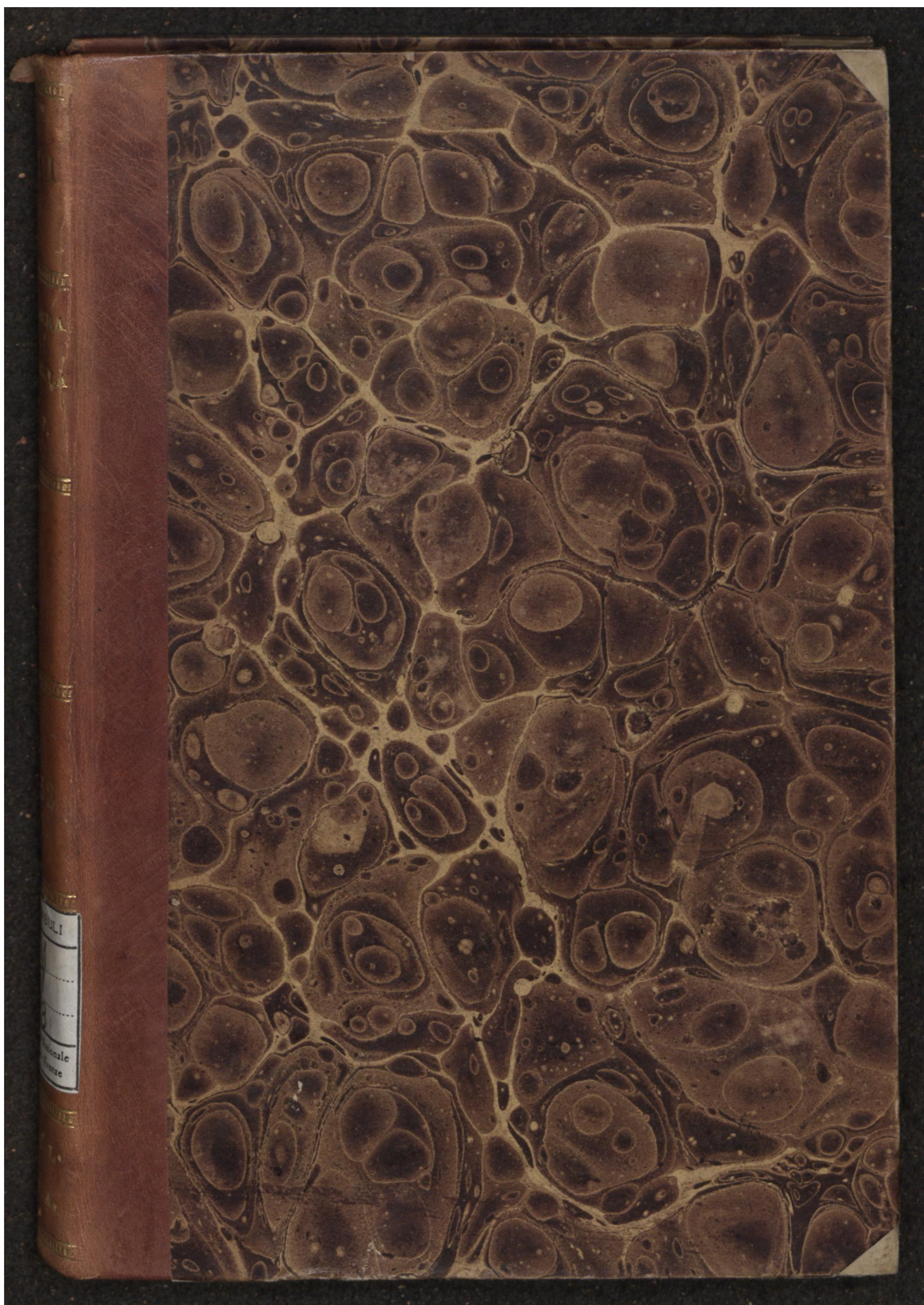
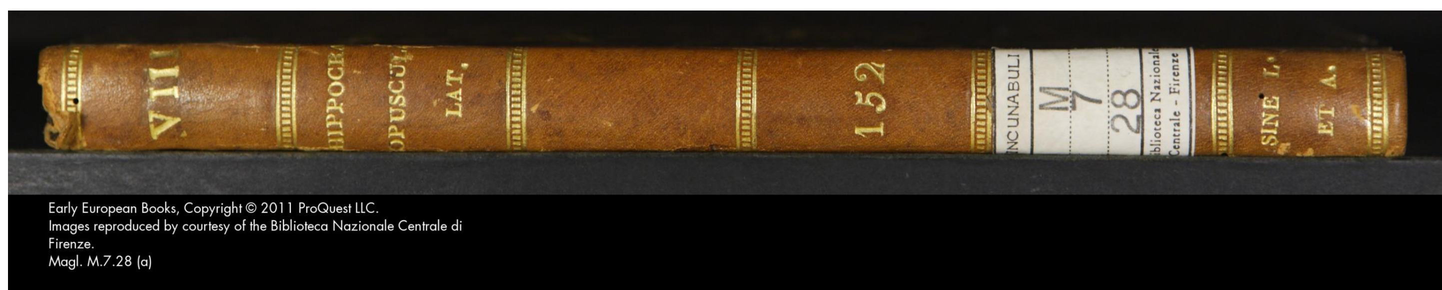
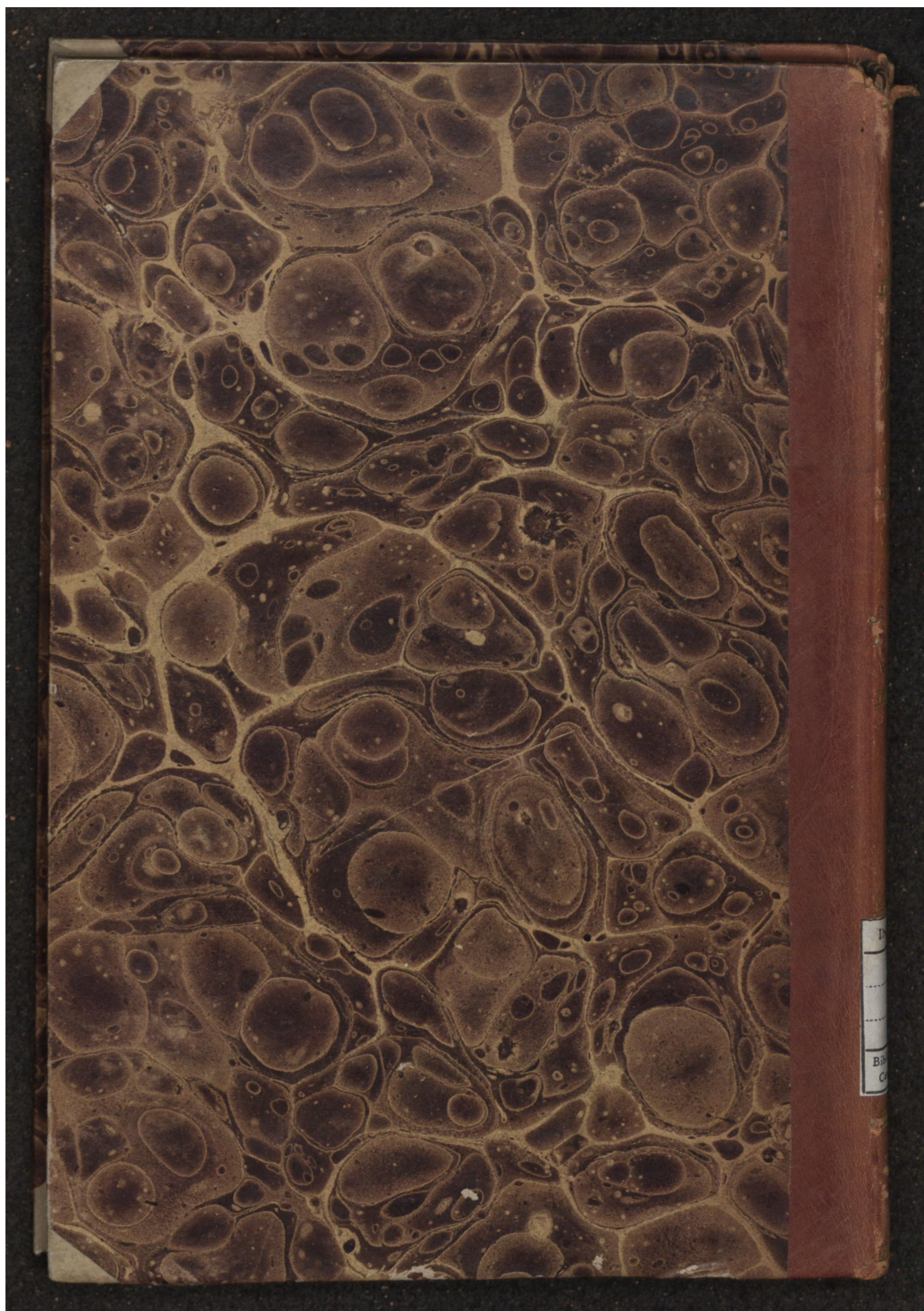

VIII
LAT.
152
INCUNABULI
M
7
28
Centrale - Firenze
SINE L.
ET A.

¶ Hippocrates de natura hominis.
De uictu.
De tuenda ualitudine
Medicinæ lex
Hippocratis iusiurandum
Hippocratis demonstratio q̄p artes sunt.
Hippocratis inuectiua in obtrectatores medicinæ
Quæ quidē opera ut latine & emēdare legerentur.
Curauit Andreas Brentius Patauinus.

¶ Francisco Dedo Venetorū oratori.

Res uariæ a multis certatim dantur amicis.
Grata recessuro munera Dedi tibi.
Hæc nos:q̄ Venetū culto legat ore iuuentus.
Ingenii nostri munera parua damus.

XYSTO IIII PON MAX ANDREAS BRENTIVS PATAVINVS S. P. D.

Vm in exequilinam habitationẽ Oliuerii Cardinalis Neapolitani principis mei locum saluberrimũ & amœnissimum ab urbis frequentia ꝓpter pestilẽs anni tẽpus secessissem: ibiq; cũ litterario ocio uacare posse sperarẽ: satis mihi negocii hr̃e uidebar: si integrã ualitudinẽ cõseruare licuisset ꝙ ex cõi toti⁹ urbis ualitudinis ꝑturbatõe pleriq; pestilẽtia caderẽt: aut grauissime egrotarẽt eodẽ morbi gener̃ afflictari: iccirco me ad medicoꝝ libros: ex qb⁹ aliquã ualitudĩs atq; salutis opem peterẽ: euoluẽdos contuli. in his lecto Hippocratis libro de natura hominis: In quo cũ multa essent & cognitu digna & ad cauendos morbos ac ualitudinẽ tuẽdã maxime pertinẽtia: placuit q̃primũ latinum facere: ꝙ causæ meæ atq; tẽpori cõueniret: simul etiam ne nostri homines litterarũ græcarũ rudes carerent: tam cõmodo: tãq; salutati libello: qui esset ueluti summariũ ac medicinæ cõpẽdiũ: ĩ quo paucis describeret̃ & hoĩs natura & uenarũ positura & febriũ spẽs & uictuũ genera: q̃ græci dietas appellãt: & pestilẽtiæ ceterorũq; morborum obseruationes atq; remedia.

Nec eſt cur qſq̃ neget hæc Hippocratis eſſe: ſi cõſiderare uoluerit q̃ breuiter preeſſe ſubti liter argute atq; cõcinne omnia hic ſcribant̃: ut ſingula uere uerba ſingulos ſenſus habeãt qui uident̃ tanq̃ a natura matre in lucem edi & ueluti a diuino quodam ore manare: cũ ni hil clarius: nihil certius: nihil ad humanã na turam cõmodius dici ſcribiue poſſit. Adde q nihil hic inſolenter dictum: nihil glorioſe ſcri ptum reperitur: quæ quidem omnia ſumme atq; precipue Hippocrati laudi tribuuntur.
Præterea hic illoru3 opinio: quod omnes me dicorum ſcholæ: ut ab aliis accepi & ipſe legi: fe ciſſe Hippocratem teſtantur: cõfutatur q uno tantum humore hominem cõſtare cenſebant Nõ tamen ꝓpterea inficias eo nõ aliquid ab alio quopiam uiro docto inſeri uel addi huic libro nõ potuiſſe: ne uideamur ab Ariſtotele tãto diſciplinarum aſſertore uelle omnino di ſſentire: qui libro de animalibus tertio: eãdẽ uenaru3 tractationem: quæ hic ẽ: & eiſdẽ uer bis cõſcriptã refert aſſcribitq; cuidã Polybo medico Equidem ut aiunt: mallẽ in oĩbus ma lam Ariſtotelis ſequi ſententiã q̃ aliorum opti mam. Nolo tamẽ ita ſupſtitioſus eſſe: ut ne phas cõmitti putẽ: ſi exiſtimaret̃ uiros eiuſdẽ facultatis eadẽ diuerſis ĩ locis tractaſſe parum

uel aliud quid diuersum impmisq; ex eo pluri mum quod sibi naturali propinquitate maxime coniunctum est arripiēdo: tū cætera deinceps attrahēdo: talem quoq; modu3 pharmaca seruant. Q uæ bilē mouent pmum meracissimā purgant: deinde mista: Itē pituite pharmaca primū meraciorem pituitam ciunt post confusam. Iugulatis sanguis fluit primo qdē feruentissimus atq; perq̄ rudibus: mox magis pituitosus magisq; biliosus. hieme crescit ī homine pituita. Quod ipsa precipue ex omnib⁹ quæ in corpore sunt: natura sua: eo tēpore frigidissima est: argumēto. quia si pituitē: bilē: sanguinē tangere libuerit: pituitam profecto facile omnium algidissimam reperies: tamen & si lentissima sit ac non nisi summa cum uiolentia secundum atram bilem citetur. Quæ enim per uim ueniunt: ea propter uiolentiam feruentiora redduntur. Sed tamen præ his omnibus pituita suapte natura multo frigidissima apparet. Quod autem hiems corpus pituita īpleat: tibi patebit cū ex sputo & mucco ac pituita nasi: quæ hieme supra modū fluētia e mūgunt: tum uero ex cæteris morbis pituitosis præsertimq; tumoribus qui præcipue eo tempore maxime albicāt. Vere aūt pituita incorpore ualētissima īest. Sed sanguis crescit

suscipitq; indies magis incremētū. tunc eni3 frigora remittunt̃ & hymbres relaxantur ex quibus & dierum quoq; tepore sanguis auge tur cuius naturæ id anni tēpus: quoniam hu/midum est & calidum: maxime consimile exi stit: indicio quod homines neruo estiuoq; tē/pore potissimū terminibus corripiunt̃ ac su/pra modum calescunt & rubent atq; sanguis e naribus fluit: æstate uero adhuc sanguis tum uiget sed bilis effertur accrescitq; & in autum num pertinet. In autumno sanguinis parū est quia illius naturæ id temporis contrarium ha betur. Bilis & estiuo & autumnali tēpore im/perium corporis obtinet: argumento: ꝙ ho/mines & spōte sua & per purgationum potio/nes bilem biliosissimas que res euomunt uel exernunt. Quod item ex febrib⁹ & hominū coloribus patet. Pituita æstiuo tēpore longe infirmissima est ꝙ ei tempus ob calores siccita tesq; uehemēter aduersatur: autumno sangui nis quota pars est in homine. Quoniā id tē/pus siccum est & hominē iam refrigerare inci pit. Sed atra tunc bilis q̄plurima est & poten tissima quæ instante uero hieme decrescit īmi nuiturq; refrigerata: Rursus pituita uicissim auget̃: tū ab imbribus numerosioribus: tum a noctibus longioribus profecto hæc omnia

ſemper habet corpus humanũ: quæ certe nõ negauerim ꝓ temporis circumſiſtentis quali tate ac ꝓpria cuiuſq; natura ſeparatim modo maiora mõ minora fieri. ut annus omnis om nium iſtarum rerum caliditatis ſcilicet & frigi ditatis & ſiccitatis & humiditatis particeps ẽ: neq; enim quæpiam illarum uel quota tempo ris parte conſiſteret: ſine reliquarum omniuꝫ quæ in hoc mundo ſunt: conſortio. Immo ſi qua deficeret: oẽs ſimul abolerent̃. Quippe quæ ab eadẽ ſũt cõſtitutæ neceſſitate: inuicẽq; alunt̃ & ſubſtentant̃: Simili modo homo ſi quid eoꝝ ipſi deficeret quæ cõgenita ſunt: nõ amplius uitam degere poſſet. In anno modo hiems maxime: modo uer: modo eſtas: modo autumn⁹ uiget. Haud aliter in homine inter dum pituita dominatur: interdum ſanguis: in terdum bilis: tum flaua: tum atra: euidentio re quoq; argumẽto: quia ſi quater in anno ei dem homini: unam eiuſdem generis potionẽ dederis: hieme tibi euomentur pituitoſiſſima uere humidiſſima: æſtate bilioſiſſima: autũno nigerrima. Cũ igit̃ hæc ita ſe habeant: opor tet egrotationes quæ hieme incrementũ ſuſ cipiũt: æſtate deſinere: & econtra: quæ eſtate creuerint: hieme terminari: niſi intra dieꝝ cir cuitum de quo poſtea loquemur: abſoluant̃:

Vernorū morborum liberatio in autumnum exspectāda est: autūnalis aūt: ueris tempore li berent̄ necesse ē. Hæc uero quisquis stata tē pora superauerit: hūc fore annnm scire opor tet. Sic medicū morbis mederi oport3 habita bene cuiusq3 quod ī corpore ꝑ tempore & ei⁹ natura uiget: rōne. Imp̄misq3 preterea non ig norare debet morbis qui ex īpletione ꝑficis cunt̄: exinanitione curari: & e diuerso: q eua cuefactione ꝑueniūt: sanari saturitate Q ui a labore hos quiete: q ex ocio: eos exercitatiōe euinci. In sūma oportet medicū scire obsiste re ī stantibus & morbis & formis & tēporib⁹ & ætatibts & cōtenta laxare & laxata cōtéder̄ tale nanq3 mō morbi uitiū facillime desistere poterit. Et hoc mihi sanatio esse uidetur.

Obseruationes morborum.

Orbi alii a uictus genere: alii a spiritu quē trahētes uiuim⁹: ꝑueniūt. Sed de utrisq3 hoc mō disceptari atq̄ diiudicari opor tet: cū una egritudīe cōplures eodem homīes tēpore corripiūt̄: cām ad id reiicere debemus quod maxīe cōmune ē quoq3 omnes utimur id aūt spirit⁹ est quem accipimus reddimus q̄ tunc enī uictu3 nr̄m nequaqum in cā esse ma nifesto cōstat: cū morbus omnes pariter attin git tam iuniores quam seniores tam fœminas

uel nihil inter se discrepantes. Sed tenuis ingenii nostri mediocrisq; usus non est scriptorum tantorum uirorum iudiciũ facere. Quæ facile tu Ponti. Maxi. pro singulari ingenio tuo admirabiliq; scientia iudicabis: q uniuersum philosophiæ genus presertimq; id q de rerum natura est: amplexus es: quod certe ꝓpter cognationem existimatur esse cum medendi arte coniunctissimum. Non esset tamẽ absurdum: quantum pro exigua ingenii facultate iudicare ualeo: Si tanq̃ Mineruæ Phydiæ aliquid a praxitele uel Polycleto: ita dimidiato aut curto Hippocratis libro superinductum quid legeretur aut additũ ab aliquo Hippocratico medico uel Philosopho. Cuiꝰ autem cunq; fuerit hic libellus: hoc sine ulla dubitatione confirmauerim: talis est profecto: ut quisquis eum frequenter in manibus tenere & his quæ in eo scripta sunt: parere uoluerit: is ab omni morbo integer futurus: ita q; ualitudinem conseruaturus sit: ut non indigeat medicorum: aut uictu: aut manu: aut medicamentis: quibus qui minus addicti sũt: melius ualent: rarius egrotant: tardius consenescunt & lœtius: uitam uitalem uiuunt. At tu uero Pont. Max. hunc solummodo delectationis causa legere poteris: cũ nulla ampli

us precepta te erudire aut docere possint omnium sciẽtiarum scientissimum: qui sicut philosophorum studiis ad bene uiuendũ: ita medicorum institutis ad bene ualẽdum minime indiges: qui summa doctrina atq; incredibili sapientia omnem bene beateq; uiuendi uiam & rationem percepisti ac fœlicissimo fortunatissimoq; usu cum omnium laude & admiratione tibi plane confirmasti: Vale.

HIPPOCRATES DE NATVRA HOMINIS AB AND. BREN. PAT. CONVERSVS.

Vi consueuit audire eos qui de humana natura altius q̃ ad medendi facultatem pertinet: disputant huius certe oratio: ut ab aliis audiatᷣ: apta non est. Neq; enim prorsus dixerim hominem aerem esse: aut ignem aut aquam aut terram aut aliquid aliud quod minime unum in homine inesse manifesto apparet: Sed id quibus placet dicere permitto. Atqui mihi quidem non uidentur huiusmodi homines recte sentire. Nã cũ idem sentiant: idemq; concludant: loquũtur

tamen diuersa. Aiunt enim unũ quid esse qđ
est: ac id esse unum & omne: uerbis autem di-
screpant. Quoniã id unum & omne eoruꝫ ali
us asserit esse spiritum: alius calorem: alius li-
quidum: alius aridum. Tũ sua quisqꝫ ratione
concludũt arguměta ac testimonia & indicia
afferunt: quæ nullius sunt penitus momenti.
Quod uero eodě sunt sensu: uerbis aũt dissě
tiunt: ea re patet eos ignorare quæ profitenť
Quod quidě his precipue perspicere licuit q
illorum contentionibus interfuerint. Nã cuꝫ
iidem illi boni uiri eodem in cõspectu atqꝫ cõ
sensu auditorũ inter se cõtendãt: nnuq̃ tamě
in eodem sermone unus idẽqꝫ uir tres deiceps
alios conuicit. Sed mõ hic superior est: modo
ille: modo cui presertim cũqꝫ fuerit lingua ma
gis fluxa magisqꝫ in turbã idonea. Qui auteꝫ
recte sentire putans aliquid de rebus polliceť
is merito rationes suas ꝓbabiles atqꝫ inuictas
semper affert. Siquidem uera intelligit & re
cte demonstrat. At uero isti quidem uidentur
imprudentia sua non tam in uerbis: dum di-
sputant: errare: q̃ etiã Mellissi sententiã sequi
atqꝫ ꝓbare. sed de his hactenus: Etiam ex me
dicis quidem hominem sanguine tatum: qui
dam bile: quidam pituita constare dicunt. ip
siqꝫ omnes eandem subiiciunt conclusionem.

Aiunt enim unũ quid esse: cui nomen ad illorum cuiusq; libidinẽ imponitur: porro id unũ formam & uim mutare a colore: uel frigore coactum: Mox dulce aut amarum: aut album aut nigrum: aut aliud quid diuersu3 fieri. Verum hæc non sic habere mihi uidentur: Nam si homo una re cõstaret: nullo unq̃ morbi genere afficeret̃. Neq; enim esset: unde doleret cũ unũ tantũmodo foret. Quod si afflictaretur: una utiq; curatio necessario foret. Cõtra nunc plures existunt. Quia plura in corpore sunt: quæ cum plus iusto inter se calfiunt: aut refrigerant̃: aut siccescũt: aut humefiũt: morbos pariunt. Ex quo multa habent̃ egrotationum genera: & multe quoq; illarum curationes. Cæterum mea quidem opinione qui hominẽ sanguinẽ & nullam aliam rem esse censet: is deberet demonstrare eu3 nõ nutare formam aut uariari: aut saltem aliquod anni tẽpus: aut hominis ætatem ostendere: qua sanguis solus appareret esse in homine. Verisimile nãq; fore aliquod tempus: quo id unũ in se ipso esset. Hæc a me dicta etiam in eos conueniunt qui bili siue pituitæ tantũ tribuũt. Ex quibus uero hominem ego constare dixerim ea & secundum legem & secundum naturam: cum & uniuscuiusq; ætati tam iuuenili q̃ senili

tum tēpori tam calido q̃ frigido cōuenire de
monſtrabo: atq; ſigna etiam & argumēta affe
ram eaq; aperiam quib⁹ neceſſario quodq; au
getur aboleturue ĩ corpore. Primũ generatio
ab uno fieri nequit. Quonã enim pacto unũ
quid generare poſſet: niſi quid aliud admiſce
retur? Tũ nec quæ miſcent: generarent: niſi
eſſent eiuſdē generis eandēq; haberēt faculta
tem. Rurſus nec generatio q̃dē nobis pfecta
foret: niſi calidum & frigidum ſiccu3 & humi
dum inuicem tēperate & pari modo ſe habe
rent aliter inanis eſſet: ſi alterutrũ altero ualē
tius infirmiuſue foret. Proinde qui ueriſimile
eſt: ut aliquid ab uno generetur: cum id ne a
pluribus quidem fieri poſſit: niſi mutuo tem
peramento mixtis. Cum igitur natura eiuſce
modi ſit: cum omnium reliquarum rerum:
tum etiam hominis neceſſe eſt hominem non
una re conſtare: ſed unu3 quodq; eorum: quæ
generationi ſuppeditauerint: talem quampi
am uim in corpore poſſidere: qualem contri
buerit. Rurſus homine animam agente ſin
gula in propriam naturam diſcedunt: udum
inquam in udum: ſiccum in ſiccum: feruidum
in feruidum: algidum in algidum. Nempe ta
lis eſt tum animantium: tum cæterarum om
nium rerũ natura. Omniaq; ſic orta: occidũt

ſimiliter. Ex his enim quæ prediximus: omnibus: cuiuſq; natura conſiſtit: deſinitq; pari ratione: cum id in ſeipſum unde concreuerit: ſe receperit. Corpus autem humanum habet in ſe ſanguinem & pituitam & bilem duplicē tū flauam tum atrā. Ex quibus & cōſiſtit & egrotat & ualet. Valet quidem præcipue cū ea inter ſe uim & copiam mediocriter temperatas maxime quæ permixtas habuerint. Cōtra laborat: cum eorum aliquid eſt plus minuſue iuſto: ſiue cū in corpore ſecretum eſt: neq; cum aliis confuſum. Quod quidē non modo locū exquo abſceſſerit: afficit: uerūetiam ad quem abſceſſerit: exercet: ꝓpter nimiam & exuperantem copiam. Vtiq; ſi quid citra ſuperfluitatem foras eruperit: negocium prebet propter exinanitionem. Similiter intus ſi uacue fit migratue aut ab aliis excernitur duplicem moleſtiā prebeat: neceſſe eſt: quēadmodum dictū fuit: uidelic; unde abſceſſerit: ac ubi exuperat Quod uero dixi me quibuſcunq; hominem conſtare ſtatuerim: ea ſemper eſſe demonſtraturum ſecundum inſtitutum & naturam: iccirco aio ſanguinem eſſe & pituitam & bilē: tum flauam: tum atram. Atq; horum nomina primum quidem inſtituto diſtincta eſſe dico: ꝙ nulli eorum idem nomen inditum ſit: deinde

5

ſecūdum naturam formas diſcrepare minime ꝗ pituitam ſimilem eſſe ſanguini: aut ſanguinem bili: aut bilem pituitæ. Quonam enim pacto inter ſe ſilia eſſe pñt: cū neq; ad uiſum neq; ad tactum ſimilia eſſe cognoſcantᷣ. Neq; enī pariter calida: ſiue frigida: ſiue ſicca: ſiue humida ſunt. Ergo quando tantū inter ſe & forma & ui differūt: neceſſe eſt: ea nō eſſe unū ſiquidē neq; ignis & aqua idem ſunt. Quod ea omnia unū nō ſint: ſed ex ipſis quodq; ꝓpriam uim atq; naturam trahant: uel hac uuare tibi maxime cōſtare poſſet. Quia pharmaco quod pituitā ſiue bilē aut flauā atrā cit: dato: pituita ſiue bilis flaua aut atra tibi euomitur. Itē aliqua corporis ꝑs uulnere affecta tibi ſanguinē emittet. Atque omnia uſu hæc tibi uenient tā inter diu q̄ noctu: tā hieme q̄ æſtate: nullo tēporis ſpacio intermiſſo: donec homo ſpiritum accipere reddereq; poteſt: poterit autem: donec aliquo iſtorum priuetur cognatorū. Quæ qs negaret eſſe congenita? cū luce clarius appareat hominem dum inter uiuos agit cum ea omnia in ſe ſemper habere: quæ nunc dico atq; demonſtro: tum etiam natum altumque ab homine eadem illa omnia habente. Qui autem unum quid eſſe hominem putant. Hi mihi propterea in hanc

opinionem uenire uident: q̄ ex iis quæ e po-
to pharmaco inter purgationes animã efla-
runt: quosdã bilẽ: quosdã pituitã euomentes
conspicati: putarũt hominem quoduis illud
esse. quod per purgamẽta morientem eiicere
cõspexissent. Eadem nituntur ratione qui ho
minem dicunt esse sanguinem: quoniã cruo-
rem: qui sibi sub conspectũ ex iugulatis hoĩ-
bus manãs subiicitur animum in homine esse
putarũt. Hæc sunt quibus omnes isti utũtur
in suis sermonibus: argumẽta. Verũ qui bilẽ
solum p purgationem eiecerit: adhuc mortu
us est nemo: sed sumpto pharmaco quod bili
mouendæ est: primũ bilẽ: mox pituitam: por
ro alteram bilem atram & quidẽ per uim tum
demum moribundus sanguinem euomit purꝫ
quod idem contingit his qui sumunt potio-
nes pituitam mouentes. Primum enim pitui-
tam deinde bilem flauam ex hac atrã: postre
mo sanguinem purum euomunt: atqꝫ e uesti-
gio finiunt uitam. Nam pharmacum cum cor
pus intrarit primo id quod omnium maxime
sibi secundum naturam cognatum atqꝫ simile
est: agit exinde reliqua trahit & purgat queꝫ
admodum stirpes & semina terram ingressæ
sibi quod ex ipsarum natura est trahunt: uel
acre: uel amarum: uel dulce: uel salsum: quaꝫ

8

mares tam temulentos quam abstemios: tam qui ordeaceum quã qui triticeu3 in cibatu sumunt panem: tam qui parum quam qui multum laborant. Ergo non uictus rationi in causa ponendũ est. Cum homines quoquo uescẽdi mõ utẽtes in eandem incidunt egrotationem: Cum uero eodem tempore diuersi morbi gignunt̃ sine dubio uict⁹ cuiusq3 culpa est. Oportet itaq3 remedia adhibere cũ morbi occasio ẽ queãdmodũ a nobis alibi dictum est: repugnãdo: tum etiam uictus genera mutando quãdoquidẽ cibos quibus homo uti solit⁹ est nequaquã aptos esse liquet uł uniuersos uel plerosq3 uel unũ eoꝝ quempiã quod cum didiceres ĩspecta tamen & considerata ut a me iã dudum dictum est hominis natura ætate forma & ãni tempore & morbi genere: debes uictũ mutare & remedia facere modo demendo modo addẽdo: cum hoc ut omnẽ curationẽ tuã siue uictũ ad cuiusq3 etatis habitũ tẽpora formas morbosq3 dirigas. At qui si morbus unus omnes ꝓmiscue & uulgo ĩfestat: clarum ẽ non uictũ: sed quẽ trahimus spiritum in causa esse quippe q morbidã plane quãdã excretionẽ habeat. perpetuũ igitur est homines p id temporis hæc admoneri. s. ne uictũ mutẽt q morbi causa non existat: ꝓspiciãt ut corpus

ſit q̄ ſolidiſſimum atq; attenuatiſſimum cibis potibuſq; quibus uti conſueuerint ſenſim de mendo quia ſi feſtinantius uictus mutaretur a mutatione periculum foret: aliquid in corpore innouandi. Quare ſolito uicto utendū eſt cum noxæ cauſa ſit nulla hominis. Inſup ut q̄ pauciſſimus ſpiritus corpus ingrediatur iſq; ut maxime peregrinus ſit prouidendum: tum loca in quibus morbus graſſatur: quoad fieri poteſt mutando: tum corpora attenuando. ſic enim minime multo ac denſo homineſ egeant ſpiritu. morbi qui a corporis membrorum ualidiſſimo ꝓficiſcuntur grauiſſimi ſunt atq; ſi ibi ubi cepti ſunt: manſerint: neceſſe ē ualidiſſimo membrorum laborante totu; corpus laborare. Sin autem ab imbecillioribus ſe inualidiſſima inſinuauerint facilius abſoluuntur. qa ui facile uindicant quæ influunt.

De uenarum natura.

Enæ corporis craſſiores ad hūc modū oriuntur q̄tuor paria ſūt. Primū quod ab occipite ortū: tēdit p ceruicē ſūma perreptās latera ſpinæ ad clunes & crura deīde p tibias & malleolos exteriores ad pedes: q̄obrē doloribus dorſi & coxaꝵ de poplitibꝰ malleiſue exteris ſanguinē mitti ſolitū eſt. Secundum uenaꝵ par de capite circum aures per ceruicem iugu

lariæ dicte sunt: intus ꝓpter spinam & lũbos ad testes & fœmora perfert̃ atq; per poplites & tibias ꝓpter interiores malleolos ad pedes Q ua ꝓpter doloribus lumborum & testium sanguinem poplitibus aut malleolis mittim⁹ interioribus.

Tertiũ par uenarꝶ a tẽporibus p ceruicem sub scapulis porrigit̃ ad pulmones & altera de pte dextra ĩ sinistrã pergẽs mamam subit & ad lienẽ renẽq; descẽdit: altera de sinistra ĩ dextrã ꝓcedẽs a pulmõib⁹ mamã subit mox iecur petit & renẽ: utraq; postrẽo ad podicẽ desinit. Q uartũ par ortũ a sincipite de sede oculorũ per ceruices ad humerorꝶ clauiculas deuenit: unde per lacertos ad agilem mox per cubitos ad uolã & digitos unde intus remeãs ad alas ꝓpaginẽ mittit: q̃ sũmas costas preptat: dum altera ad lienẽ altera ad iecur pueniat. Deĩde utraq; eminẽs per uentrẽ ad genitale desinit. Ita uene crassiores hñt. Procedũt quoq; a uẽtriculo p corpus aliæ p multæ & uariæ uenulæ ramulorꝶ mõ p q̃s alimẽtũ corpori trãsmittitur. Q uod a crassis uenis & interioribus & extimis ferũt uẽtriculo & reliquo corpori sibi q; inuicẽ submĩstrãt ĩterne. s. externis ⁊ extne internis. q̃obrẽ has mittẽdi sanguĩs rões ꝑuar̃ aptissimũ est. Operæq; preciũ est: ut cultellus

q̃ lõgiſſime a loco ubi dolor eſſe & ſanguis co
gi didicit: adigat᷑. qa tali mõ haud magna re-
pente mutatio fieret & cõſuetudo remoueret᷑
eodem amplius coeũdi. oĩbus qui aut febre ĩ-
tegri multũ puris excreant aut dolori uacui ſe
dimentũ urinæ ad modũ purulẽtum aut ſter-
cora cruenta ſicut in torminibus & diuturna
habent qualia eſſe ſolent iuuenibus quinqȝ &
triginta annos natis & hominibus etiam grã
diore euo: his oĩbus eadẽ illa res morbi cã exi
ſtit. Quapropter eos exercitationib⁹ atqȝ cor
poris laborib⁹ deditos eſſe oportet: ac ne ope
rarioꝝ quidẽ labores in adoleſcẽtia ſubterfu-
gere deinde laboribus remiſſis corpus implẽ-
dum eſt molli carne & a priore multũ differẽ
te: ita ut adeptum & aduenticium corpus a ſu
periore & uernaculo diſcrimĩs habeat multũ
Si qui igit᷑ ita affecti qñqȝ in egrotationẽ inci
derint q̃ ꝑmũ euadũt: Sed poſt a morbo: ſub
inde tẽporis curriculo corpus liq̃tur & ad ſa-
niei effigiẽ ꝑ uenas q̃ latiſſimæ & peruiæ ſunt
diffluit. Quod ſi ad inferiorẽ uentriculũ cite-
ruit: tale ferme q̃le intus erat foras emittit᷑ ꝑ
meat⁹ ſeceſſũ. quippe qđ utpote uia decliui &
lubrica: haud diu ĩ inteſtĩo detineat᷑: quib⁹ in
pect⁹ deſtillarit ſuppuratione infeſtãt᷑: qa di-
utius in pectore ſedens cũ ueluti accliui expur

gatione sursum uersus difficulter eiiciat᷑ mar
cescit & suppurat. Si ad uesicā eruperit a loci
calore calfit albū reddit᷑ secernit᷑ ac rerefit ra
refactūq; desup fluitat: pars crassa subsidit: q̄
pus dicit᷑. Ideoq; pueris calculi cōcrescunt ob
eius loci & reliq corpis caliditatē. Quod usu
uiris nequaq̄ uenit ꝓpter corporis frigidita-
tem. Nō alienū est scire hoīem ꝑma die supra
q̄ possit: esse calidissimū: nouissima aūt frigi-
dissimū. necesse. n. est calere corpꝰ quod ado-
lescit & ad uires incrementū que tēdit: e diuer
so illud supra modū frigere quod cœperit ab
oleri & tanq̄ maturū ac uium atq; caducū ī ru
inam preceps festinare. Atq; hac rōe hō ꝑma
die q̄to maximū suscipit incrementū: eo ma-
gis calescit. Sic extrema q̄to plurimuȝ uitalis
roboris detrahit᷑: tāto frigidiorē eē necesse ē
Ex illis aūt q predicto modo affecti sūt: pleri
q; sponte sua: si tēpestiue. s. qnto & quadrage
simo die liquari cœperint: sanescunt. Sin aūt
ea dieꝝ metā preterierint: per se annū conua
lescūt: nisi uero quapiam alia re homo offēda
tur. Morbos qui sensim oriunt᷑ & quoꝝ cause
cognitu faciles existūt: tutissimos appellare li
cet. quare ꝑsentissima curatio: si q̄primū mor
bi causæ occurrat᷑. Qua sublata: morbꝰ ab-
sq; negocio discedit. Quibꝰ in urina ad arenu

larũ similitudine aliquid subsidit seu pori.i.
tophi lapilli: his tubercula ad crassam uenam
enata sũt: atq; suppuruerũt: deĩde cũ ea haud
ita cito erũperẽtur: pori deuoluti expure at p
uenã simul cũ urina in uesicã extruduntur. Si
urinæ cruentæ sunt: in uenis uitiũ est: Si uri-
na quæ crassa est: habuerit ad effigiẽ capilla-
mẽti carũculas admodũ minutas: signo ẽ uiti
um esse in renibus & articularibus. Si pura &
in summa urina ueluti furfures huc illuc quæ
innatẽt: scire licet uesicæ scabiẽ subesse.

De Febribus.

Agna ex parte febres a bile sũt: genera ea-
rum q̃tuor sũt absq; illis quæ doloribus eueni
unt. Nuncupant̃ aũt cõtinẽs quottidiana: ter
tiana: quartana. Cõtinens a copiosissima atq;
meracissima bile ꝓuenit & p q̃ breui iudicat̃.
Quoniã corpus a uehemẽti calore feruefactũ
dum nullo tẽporis interuallo refrigescit celeri
ter soluitur & absumitur. Q uotidiana secun
dum cõtinẽtem a largissima bile est: & ex om
nibus aliis citissime euincit̃. Longior est cõti
nente: quo pauciore ex bile uenit. Tũ qa cor-
pus ꝓpter intermissionẽ requiescit: in cõtinẽ
te autẽ nullo unq̃ tẽpore quietẽ habet: qa nul
la fit inter capedo. Tertiana diuturnior est q̃
quotidian: a minore bile accedit: q̃to plus in

tertiana q̃ in quotidiana corpus requiescit: tã
to diuturnior est q̃ quottidiana. Quartana a
lioquin pari rõe lõge diuturnior tertianis est:
tum qa minus bilis habens æstũ afferẽtis: tũ
quia corpus amplius refrigescit: ꝙ ab atra bi-
le id superantis materiæ ꝓficiscit̃ ac difficult̃
euellitur. Nã cum ea inter omnes corporis hu
mores lentissima: & glutinosissima sit: diutur
niores sedes cõstituit quod aũt febres q̃rtanæ
atræ bilis ꝑticipes sint: hac re tibi patebit: q̃d
homines autumali potissimuȝ tempore: & in
ætate uigintiquinq; annoꝝ usq; ad quadrage
simũ quintũ annũ: quæ ex omnibus ætatibus
maxime atra bile detinetur corripiũtur quar
tanis: quibus autũnus inter omnia alia anni
tẽpora expositissimus est. Quos igitur ultra
citraue id tẽpus ac eam etatẽ quartana accesse
rit ꝓ cõperto habere debes hanc febrẽ mini-
me diuturnã fore: nisi q̃d aliud hoĩ officiat.

De uictus ratione.

Diote hoĩes hãc uiuendi regulã seruar̃ de
bent. Hieme cibi plurimũ potus minimũ su-
mere: potus sit uinum: quã meracissimũ cibi
panis & opsonia omnia assa: oleribꝰ per id tẽ
poris quã paucissimis utendum est: sic enĩ cor
pus siccũ erit: & calidum. Vere aũt potu lar-
giore: uino diluto & sensim: cibis molliorib⁹

maza

& paucioribus uti conuenit: & dempto pane: Maza adhibenda est pari mõ omnia assa demenda: in quorũ locũ succedent elixa. Itẽ oleribus perpaucis utendũ donec homo in æstiuo tempore cõstiterit: cibis ut dixi exigendo mollioribus & opsoniis: & oleribus cootis & crudis & potu copiosiore: sed paulatim & sensim: ne magna subito mutatio fieret: quæ noxia foret. Estate & molli maza: & potu dilutiore ac largiore & oĩbus opsoniis elixis ali hac de re expedit ut corp⁹ refrigeret̃ & emolliat̃ Etenĩ tẽpus illud calidũ est & siccũ: ac corpora reddit estuantia: & siccitate indurescentia. Oportet igit̃ ab huiuscemõi uictus studiis atq; remediis: auxiliũ petere: atq; pari modo sicut ex hieme ad uer: ita a uere ad æstatẽ ꝓcedendũ est: partim cibis demẽdo partim potui addendo: sicq; quot annis agẽdo: tum demũ ex æstate hiemem ingrediendũ erit. Versa uice in autũno cibi debent esse plures & secciores pariter opsonia ꝓ tẽporis rõe. Potus autẽ pauciores: & meraciores quemadmodum hõ cõmodius hiemem trãsigit: meliusq; ualet ac minus rigescit: si potibus parcis: & meracis ac cibis quã copiosissimis siccissimisq: utat̃: qa illud tẽpus: ualde frigidũ & humidũ est.

De uictu pro qualitate corporis.

Ollibus quiq; rubrũ trahunt colorẽ ꝓdest plerũq; anni ſicciore uictu uti: qđ illoꝝ natura humida eſt: Toroſis & qui tenui ſũt corpore: quinq; colore ſũt ruffo uel nigro: expedit maiorẽ anni partẽ uictu exigeř humidioř qm̃ huiuſcemõi corpa ſicca ſũt. iuuenibus utile eſt molliore & humidiore uictu uti: qa ætas ſicca eſt: & corpora ſunt cõſtricta. ſeniores oportet maiore anni parte degere ſicciore uiuẽdi mõ: corpa. n. ea in ætate humida ſunt & mollia: & frigida. qua ꝓpter oĩa uictus genera: ad ætatis habitum anni tẽpora: ac locoꝝ hominũq; naturã accomodãda ſunt: inſtãtibus algorib⁹ & frigoribus occurrẽdo ſic enĩ bona ualitudo maxime conſeruari poterit.

De exercitatione.

h Ieme celerius atq; cõcitatius ambulãdũ: cõtra æſtate tardius: & lenius niſi p æſtũ eatur. Habũde eſt iubere corpulẽtos acrius ambulare macilentos uero lenius.

De balneis.

Alneæ eſtate multæ nõ incõmodæ ſũt hieme pauciores: ſed toroſis & gracilibus q̃ corpulentis cõmodiores habentur.

De ueſtimentis.

Ieme ueſtimẽta indui pura & rudia perutile eſt: eſtate uero ĩfecta atq; mollia: e diuerſo

macilentis.

Pimi & qui attenuari cupiũt: oportet: ieiunos quoq; laborãdi mõ se exercerẽ: postea đ inde cibos admitterẽ: cũ adhuc ab exercitatõibus anelãt: necdũ refrixerũt: prius tñ uino diluto: nec admodũ gelido epoto: tũ uero obsonia q̃ adhibẽt: sesamis: & rebus dulcibus: cæterisq; id gen⁹ cõdiãt: & pinguia sint hac rõe ut paucis minimisq;: cõtẽti citius expleãt z saturẽt: quinetiã ppetuũ est semel ĩ die cõmesse balneo supsedere: duriter cubarẽ nudũ quoad eius maxime fieri põt ambulare: q tenues sunt ideoq; impleri desiderãt: cũ cætera his q̃ diximus: cõtraria faciẽda sunt: tum etiã supra oĩa ieiuno stomacho. nihil laboris aut exercitationis peragendum est.

Omit⁹ & alui lociones ita recte fieri cõuenit: sex hiemales mẽses uomitu uti nõ alienuz est: nã id tp̃s magis pituitosũ ẽ q̃ æstas: Atq; circa caput & locũ q precordiis impẽdet morbi gignũtur. Vrgẽte aũt calore clysteribus ĩõ utẽdũ est: qa tempus estuosũ. & corpus magis biliosũ ẽ: ac lũbis & genibus grauedines necnõ inflãmationes exoriunt: itẽq; ĩferiores uẽtriculi intorquẽt: glomerãturq;: ac in eis tortiones fiunt. Ergo corpus oportet refrigerare & quæ sũma innatãt supflua subĩnde deorsũ

uersus educere pinguiorib⁹ & humidioribus uiris: clysteres cōueniūt salsiores & tenuiores sicciorib⁹ aūt & q astricto corpe quiqꝫ tenuio re ualitudīe sūt: expediūt: pinguiores & spissi ores ex quo genere sūt q̄ ex lacte cicerisqꝫ cre more ac aliis eiuscemōi reb⁹ cōstāt. Tenues au tē & salsi sūt brassica mare & cætera id genus

Quō uomitus fiant.

Omitus ad hūc modū eliciēdi sūt homines q corpulēti sūt & nō graciles: ieiuni a cursu & acri āmbulatōe: ad meredīē euomāt: eminæ di midio hisopi triti ī aq̄ sextario cui sal īdit⁹ fue rit & acetū īfusū ut id gustu suauissimū hēat: epoto p̄mū qdē qetius deīde postea largius q maciēti sūt & natura ībecilliores a cibis uomi tū hoc mō moueāt. calida aq̄ lauēt: loti p̄mū meraci uini eminā bibāt: deīde cuiusuis gene ris cibos edāt m̄ieqꝫ inter edēdū aut a cibis bi bāt sꝫ cōtineāt eatinus qtūs decē stadia trāse gerīt: tū tria uini genera austeri dulcis & acris cōmixta p̄mū meraciora sensim: post dilutio ra largius bibāt. q aūt bis ī mēse uomere con sueuit: melius hrēt: si cōtinuo potius biduo. q̄ qnto decimo quoqꝫ die id faceret. Sūt qui ex toto cōtra agūt. qbus uero aptum nō ē cibos per uomitu eiicere: aut quibus aluus non re spōdet: omnibus his expedit sæpius interdiu

esse: & diuersorum generum eduliis & opsoniis omnimodo cõditis uti: Itẽ duas uel tres uini spẽs potui adhibere. At uero cõtrario huic penitus mõ facere prodest qui cibos euomũt: quiq; inferiores uentricolos humidos habent.

Infantiũ uictus.

Nfantes diu calida abluẽdi sũt: ac uinũ dilutũ: nec frigidũ prorsus potui dãdũ est. Atq; id aptissimũ fuerit quod nequaq̃ sursũ efferre uentriculũ aut inflare idoneũ est. Hæc propterea fiũt: ut neruorum distentionibus minus opprimantur utiq; incrementũ suscipiant: & meliores colores trahant.

Mulierum uictus.

Vlieribus siccior uictus ideo seruandus est quippe quarum corporum molliciei maxime cõferat. Insup meraciores potus. Quia uuluis & natibus cæterisq; locis proximis alendis & amplificandis magis idonei sunt.

Exercitationis modus.

Vi se exercẽt: oportet hieme tũ currere tũ luctari: æstate uero luctari paulũ: nequaq̃ currere: multũ: sed leniter & ante & post æstum deambulare. Qui ex cursu defatigant̃: hos luctari decet: qbus lucta laboriosa est: his cursus cõmodus est. Qui. n. corpus laborioso excercẽdi gener̃ affligit: is cõcalescat cõtrahat̃q;

ac lassitudine cesset. Quos in excitationibus alui pfluuium cœpit: ac secessus in ciboꝝ modum & crudi exeunt: his putile ē: non minus q̄ tertiā ex exercitatiōibus ptē & e cibis dimidiā eximere portionē. Q̄m liqdo cōstat aluū p̄ nimio calore nō posse ita: ut tātū ciborū cōficiat. His igit̄ in cibatu idoneus erit panis q̄ assatissim⁹ ī uino emolitus: & pot⁹ q̄ parcissimi ac meraciores & a cibis deābulatiōes. nec nō sub id tp̄s sel' cōmesse satius ē. Sic. n. aluus maxīe calesceret atq; ingredientia retineret. Sȝ tñ hic fluor non nisi usu hōibus uenit: qui cū carnosi sunt & plenioꝛ̄ ac predenso corpore: carnē quoq; cogunt̄ ī cibatu sumere. Q̄d cū fit: uene dēsātur eaq; de re cibos introeuntes nō admittūt. Nempe talis natura morbis oportuna ē acutis: & ad utrāq; ptem ueritur. Nec multū diu bonus habitus in huiuscemōi uiget corpibus: cōtra qui rariore philosioreq; carne sūt: cibi appetentiā hn̄t: magisq; laboꝛ̄s pferūt atq; diuturniores etiā illis cōtignnt bonæ ualitudīes. Qui altera die cibos eructāt: ac hipochōdria. i. sub cartileginea eleuāt̄ ut crudis cibis. s. hos paulo diutius sono indulgere: & corpus laboribus defatigare oportet: tū uinū meratius copiosiusq; bibēdo: tū cibis eo tp̄e paucioribus utendo Scire enim licet aluū

pre debilitate atq; frigiditate: non posse tātā ciborum copiam concoquerere. Quos sitis ī festat: hos oportet cibis & laboribus demere uinum dilutum & q̄ frigidissimum bibere: q ex uisceribus: aut exercitationibus: aut alia quapiam defatigatione dolorem contraxerit his ieiunis requiescere ꝓdest: & potibus uti: ut quo minus cibi sūptū fuerit: eo plus urinæ ciatur ne uenæ quæ uiscera pmeāt: īplete intē dant̄. unde & tubercula oriri & febres gigni solēt: si cui cerebrū morbi cā existit: torpor caput ṗmū occupat: mēs nō cōstat: crebro meit cæteraq; q̄ ī morbo destillatōis: urinæ eueniunt: patit̄: ac ītra nonū diē: hoc uexat̄ malo: tū demū si p nares & aures liqdus hūor ul sordes eruperit morbus ꝓpior sanitati cēset̄: & urine destillatio cessat. urinā uero multā & albidā: siue sine labore intra uicesimū diē meit tū doloris caput desinit: atq; demū intuēti respondet integer lucis splēdor. Omnes igit̄ homines: q iudicio prediti sunt: debēt ex egrotatione secū reputare q̄ magni sit estimāda sanitas: exinq; sibi suæq; ualitudini scire cōsulere.

OLIVERIO CARDINALI NEAPOLITANO ANDREAS BRENTIVS SALVTEM DICIT.

Ltero crasso cẽsore nũc opus eẽt Oliue
ri ꝑnceps optime: q ut olim prauos rhe
torice mgr̃os substulerat: sic hodierno tpe lr̃a
rũ gymnasia corrigeret. In qbus iuuẽtutis no
stræ ĩgenia nõ solũ nõ acuũtur: sꝫ obtũdunt̃
& dediscũt discẽdo: cũ ludi q hũanitatis ꝫ mo
destiæ ac doctrinæ eẽ deberẽt: sint nũc insolẽ
tiæ & arrogãtiæ ac ignorãtiæ pleni: ita ut qn
quẽnio paulo plus minnsue: oratores siue iu-
riscõsulti siue dialectici & phĩ & medici efficiã
tur: atq quot q̃taqꝫ ad medici pfectionẽ: de re
liqs. n. nũc s̃mo nõ hẽt̃: ptineãt: cognoscere
poteris ex hac medicĩæ lege: q̃ grece Hippo-
crates scripsit: ego aũt tibi trãstuli existimans
legẽ nulli magis q̃ tibi legũ iurisqꝫ cõsultissĩo
& optĩo p̃rono cõuẽire: sil̃ ẽt: ut aliqñ mirari
desinas cur tã pauci boni medici repiãt̃ quos
oporteret ĩstitui liberali educatõe doctrinaqꝫ
puerili: flagrar̃ studio a natura ac uniuersorũ
ꝑceptoꝝ experiẽtiis adiuuari: ornatissimos sa
piẽtissimosqꝫ medicos ad ꝯgnoscẽdũ imitãdũ
qꝫ ꝓponer̃ auariciã ceťasqꝫ aĩ pturbatões r̃mo
uer̃ q̃ cũ a plerisqꝫ omittãt̃ nec aliud qcq̃ ill̃ cu
re sit q̃ lucellũ: nõ ẽ mirãdũ si qñqꝫ corpa nr̃a
cruciãt̃ nõ ad doctrĩe expimẽtũ: sꝫ ad pciũ ex
petita. V t igit̃ malos ꝓhiberet: bonos aũt cõ
firmaret: sicut legis officiũ ẽ: hãc legẽ scripsit

Hippocrates. Quæ ut seruaret: eius sicut tuorum iurisconsultorum legum transgressoribus pœna adiicienda esset: ne temerati & illorum impunitati nostra pænas lueret innocentia. Vale.

LEX. MEDICINE.

Edicina est omnium artium celeberrima. Sed iam multo longiore a reliquis artibus spacio ob eorum insciciam: qui ea utuntur: quique temere eiuscemodi uiros æstimant: relinquuntur. cuius rei præcipua causa mihi esse uidetur illorum errata. quia in ciuitatibus sole medicinæ nullus honori locus est præterquam ignominiæ. Quandoquidem ab illa homines ea compositi instructique minime uulnerentur. Verum enimuero tales uiri personis quæ in tragediis introducuntur: per quam similes sunt. ut. n. illi figuram stolam & personam histrionis habent: non sunt tamen omnino histriones: sic nomine quidem medici multi re autem per quam pauci reperiuntur. Nam qui sapiens omnino & consummatus futurus sit medicus: huic opus est natura: ingenio: doctrina: bonis moribus: puerili institutione: laborandi studio: & tempore. Imprimisque ingenio opus est: quod si repugnat: cætera omnia uana sunt: sin ad optimam uiam procedit: institutis ars & documentis percipitur: quæ tamen diligenter illi etiam uendicanda ac perdiscenda est: q

16

a puero eruditus sit eo modo: quo ingeniosos educari instituiq3 oportet. Preterea multo tẽpori multũ studii & laboris adiiciẽdum est: ut iam confirmata corroborataq3 artis perceptõ iucundos fructus sine difficultate parere possit. Quemadmodum enim ea nasci procreari q3 uidentur: quæ terræ mandant̃: simili mõ medendi facultatis cognitio ꝑuenire cernit̃. Ingeniũ.n.nostrũ est ueluti ager: doctoꝝ placita sũt: sicuti semina: puerilis educatio: ut tẽpestiua sementis: locus in quo percipit̃: quẽadmodũ circũsistẽs aer satis nutrimento eẽ solet: laborãdi studiũ est ipsa cultura. Sed tẽpus oĩa hec corroborabit. efficietq3 ut perfecte nutriant̃ atq3 maturẽt. Hæc quidẽ sunt: q̃ ad medicinã referri oportet: q̃ qui recte hoc mõ perceperit: urbes frequentãdo nõ uerbis solũ: uerũetiã re medici cẽsent̃. Nẽpe imperitia malꝰ est thesaurus malũq3 ærariũ possidentibꝰ: sõniũ & uisũ fiduciæ ac gaudii expers: timiditatis aũt & audaciæ nutrix. Timiditas.n. facultatis insciciã arguit: audacia aũt artis ignorãtiã. Due.n.sũt scĩa & opinio: quarũ altera efficit doctũ hoĩem: altera ignaꝝ.s.scĩa cã ẽ sciẽdi: opinio aũt ignorãdi: sed initiatis fas est sacra ostẽdi: ꝓphanis aũt nephas anteq̃ sacris scientiæ orgiis perfecti institutiq3 fuerint.

IOANNI CARDINALI NOVARIEN SI ANDRE. BREN. S. D.

Rauis certe mihi & peracerba luctuo sissimaq; fuit mors Ianeti Cyprii me- ci tui uiri optimi & hoīs doctissimi & mihi amicissimi: cui postq̄ uiuo Hippocratis iusiurādū: qđ cōuerterā: efflagitāti sæpius da re nō potuerā: q nōdū a me extrema man⁹ im posita fuerat: tibi nūc mittere statui mō reco- gnitū: ne: cū iure q̄si hereditario cliētis bona ad te deueniāt: te ꝑmissi mecū agēte: cā cade rē: mihiq; altero tātọ maius dispendiū fieret. æstimata litis īpensa. Neue desiderio tuo atq; uolūtati diutius obsisterē: q ex illo intellexe- rā: nō tm̄ id sua cā petere q̄ tua q: ut uir sapiēs sapiētis Hippocratis iuramētū legere cuperes rē certe oī pietate & ꝓbitate dignā. Mihi tñ unū hoc pri⁹ te affari liceat medicos si hoc ius iurādū queādmodū cætera Hippocratis artis ꝑcepta seruarēt: sine dubio eā q̄ ab Homero tribuit̄: laudē cōsecuturos eē: futuros. n. inter alios hoīes tāq̄ ꝑncipes & dños ita ut nunq̄ a Romanis urbe expulse fuissent: aut in illorū ludibriū sepulchris inscriptū esset: hic turba medicoꝝ periit. Vale.

HIPPOCRATIS IVSIVRANDVM.

Estor appollinē medicū & esculapiū hygeāq3 & Panaceā & r̄liquos oēs deos deasq3: me q̄tū corpis & īgenii uirib⁹ efficere potero: hoc iusiurādū & hāc singraphā eē ꝑuaturū doctorē. s. q me hāc artē docuerit: loco prīs hitur: uictū fortūas ceteraq3 q̄ illi op⁹ fuerit cū eo cōicatur: eiusq3 ꝓli æq̄ tributur: ac frīb⁹: qbus natura cōiūcti sumus: hāc artē si illis usus fuerit discere: sine mercede aut pacto doctur. Oīa q̄ audierī queq3 pceperī īstituta z reliq̄ toti⁹ discipline p̄cepta tū meis p̄ceptorisq3 mei filiis tū discipul'q iuramēto & syngraphe ac medicīe legi astricti fuerīt: alii uero nemī ī ptitur. Vict⁹ norma z remediis quo ad ei⁹ fieri potīt: ꝑ uirili pte iudicioq3 meo nō ad ullā egrotātiū offēsionē īiuriāue: s3 ad eor dūtaxat cōmodū atq3 salutē usur: q̄ noxia sūt & ledūt: remotur: nihil p īiuriā factur: neī rogatū mortiferā potionē datur: neq3 id cuiq̄ ɔsultur: mulieri medicamē abortus faciēdi cā traditur nulli: cū ītegritate & pietate uitā artēq3 meā ꝑuatur: laborātes calculo neq̄q̄ īcisur s3 ei⁹ rei pitis id cōcessur. q̄scūq3 domos ītrauero: solūmō sanādis egrotis opa3 datur: oī uoluntaria & exiciali iniuria oī libidīe oī deniq3 rei uenereæ cupiditate remota: q̄ ī corpib⁹ siue mulier siue uiror siue liberor siue seruor

curãdis: q̃q; citra curationẽ ĩ hoĩu3 uita ac cõ ſuetudĩe uel uideri uel audieri ul quoquõ mõ cognoueri: q̃ ĩ uulg⁹ aliq̃ efferri nõ o3: tanq̃ archana & myſtica ſacra ſp tacitu℞. mihi igit̃ pure & ſcẽ iuſiurãdũ ſeruãti uita arteq; mea fe liciſſime fortunatiſſimeq; frui liceat: nomẽq; meũ & gloria apud uniuerſos hoĩes & natões imppetuũ celebret̃. Trãſgrediẽti aũt & peie rãti cõtraria oĩa contingant.

ANDR. BREN. HIERONYMO TRAPOLINO: S. D.

On eſt idonea cã Hieronyme cur aliqs Hippocratẽ dialecticæ igna℞ fuiſſe cen ſeat, ppterea ꝙ nõdũ eius tpibus diſſerẽ di facultatis p̃cepta extarẽt ſcripta. nã ſi ſic ha beret: & medicine quoq; rudis fuiſſe argui po ſſet: ꝙ an̄ eũ de morbis: ſicut ab aliis poſtea fa ctitatũ ẽ: a capite uſq; ad pedes ſcripſerit nẽo. Eodẽ argumẽto plato & ſocrates cæteriq; anti quiores phĩ. q̃n Ariſtoteles adhuc phĩæ p̃ce pta nõ digeſſiſſet: phĩæ rudes dicerẽt̃. q đ qdẽ opinari nõ eſſet uiri ſane mẽtis. nedũ docti & prudẽtis. q̃n q dẽ licet artes diſciplineq; ſcripto tradite non eſſent. tamẽ erant in ipſa natura. eaſq; hoĩes ĩueſtigare & ĩuenire ĩuẽtiſq; uti po terãt. Q đ aũt ita ſit demõſtrat hic hippocra tes tripertita breuiſſima acutiſſimaq; ratione

Quã tibi latinam feci ut cognoſcas an ille diſputãdi artis ignar⁹ fuerit: an sec⁹: quo te a cõmuni errore eximas ſapiẽter ſẽtiẽdo recteq̃ iudicãdo Hippocratẽ oĩ doctrina oĩq̃ diſciplĩa inſignẽ fuiſſe: a quo etiã & Plato & Ariſtoti. mlta dedicerit: cũ alter ĩ cratilo alter in libro de interp̃tatione ſentire uident̃ noĩa reb⁹ poſita eſſe inſtituto nõ natura. quæ ſentẽtia puto nõ aliũde ſũpta ẽ: q̃ ab hoc Hippocratis loco: quẽ legẽs iudicare: & ut aiũt oculis cernere & manibus tãgere poteris. Vale.

QVOD ARTES SVNT DEMONSTRATIO HIPPOCRATIS.

Ihi certe uidet̃ nulla oĩo ars eẽ: q̃ nõ ſit. Eteni abſurdũ eẽt: eoꝝ q̃ ſũt aliq̃d nõ eſſe cẽſere. Siq̃dẽ ea: q̃ nõ ſũt quis ex uiſu demõſtrauit eſſe? Nã ſi ẽ cõſpicere: q̃ nõ exiſtũt: tãq̃ exiſtẽtia: nõ utiq̃ ꝓ comperto habeo: quõ quiſpiã ea intelligat non exiſtere tanq̃ exiſtẽtia. Eſto ꝙ oculorũ ſenſu & mentis intellectu aliq̃d tanq̃ ſit: percipiat̃ non tñ ꝓpterea hoc eſſet eiuſmodi. Q m̃ quæ ſunt ſp cernũt̃: & cognoſcũt̃. Quæ aũt nõ ſũt: neq̃ cernunt̃: neq̃ cognoſcunt̃. Atq artes demonſtratæ cognoſcũt̃: nec uero eaꝝ ulla eſt: quæ

non ex aliqua forma pspiciãt. Equidẽ & noĩa quoq; a formis indita eẽ puto. Nõ ẽ. n. cõsentaneũ existimare formas a noibus ortũ habere. Nec fieri põt. Noĩa. n. instituto nature ponunt: spẽs aũt nõ institutis fiũt: sed germinãt Si cui igit hæc: quæ dixim9: minus nota fuerint: clarius ei reliqs in rõibus patefiet.

ANDREAS BRENTIVS IACOBO SANGENISIO. S. D.

Erũ illud est Iacobe: quod cõi sermone usurpari solet: uirtutẽ nullos maiores ĩimicos hr̃e: q̃ ignaros. Atq; q̃to maior in aliquo elucescit: tãto plures h3 inuidos: atq; hostes. Quorsũ hæc? Quia cũ medicĩa sit omniũ artiũ pstãtissima & locupletissima: multo semper habuit q ei detraherẽt: & uitupare conarẽtur: quos q̃ prudẽter & sapiẽter Hippocrates ut nobilissimus eius autor: ita acerrimus ipi9 tutor atq; defẽsor rephẽdat: facile iudicab ex hac pua ĩuectiua cõuersa quo te non puo frui bono ĩtelligas cũ laudẽ sine ĩuidia hẽas: q̃ facile uitas oib9 recte cõsulẽdo: bñq; faciẽdo: q̃ qdẽ solã uitã & fœlicitatẽ esse te nõ ignorare arbitror uirũ aristotelicũ & phiæ pceptis instructissimum: Vale.

HIPPOCRATIS INVECTIVA IN OBTRECTATORES MEDICINE

Vnt nõnulli q artẽ putarũt artes uitio dare: ut opinãt̃: ne id qdẽ quod dico: efficiẽtes: nisi uero ꝙ ꝓpe sentẽtiæ ostẽtionem quãdã ꝑ se ferũt. Atq mihi qdẽ magni ĩgenii singularisq́ prudẽtiæ eẽ uidet̃: aut aliqd: qđ nõ reptũ sit ĩuenire: meli⁹. n. est inuentũ q̃ qđ nõ ẽ reptũ: aut ĩpfecta pficere. At uero alioꝝ inuẽta cauillationib⁹ uitupare: nihil emẽdando: sꝫ q̃ doctoꝝ sunt ĩuẽta apud ĩdoctos repꝛhẽdẽdo nullius cõsilii rẽ aut ĩceptũ esse iudico sed potius quãdã naturæ puersitatẽ: uel artis ignorãtiã. istud. n. solũ offm̃ est ĩsipiẽtũ uirorũ: q nihil arte ualẽt: sꝫ ãbitione dũtaxat mouent̃: cũ nulla penit⁹ facultatẽ hẽant aut aliorũ scripta uicio dãdi: aut q̃ recta sũt insectãdi aut quæ recta nõ sunt: uituperãdi. Alii igitur aliaꝝ facultatũ ꝓfessores & assertores reprimant: atq́ contundãt: eos qui tali modo ĩ alias artes inuehũtur. Sed præsens oratio: illis qui medicinã exagitãt: repugnabit animosa propter eos quos dãnat locuplex ꝓpter artẽ: cui opitulatur: robusta ꝓpter sapientiam a q̃ est erudita.

FINIS.

Registrum.

Primum uacat
Vel nihil inter

Mares tam
Gatione

Ac lassitudine
A puero

